

УДК 37.091:004.738:811.161.3

АДУКАЦЫЙНЫЯ ІНТЭРНЭТ-РЭСУРСЫ Ў СФЕРЫ ВЫВУЧЭННЯ І ВЫКЛАДАННЯ БЕЛАРУСКАЙ МОВЫ

В.У. Русак

*УА «Беларускі дзяржаўны тэхналагічны ўніверсітэт»,
г. Мінск*

У сучасным свеце інтэрнэт лічыцца адной з асноўных крыніц адукацыйнай інфармацыі. Падача інфармацыі ў кібернетычнай прасторы пастаянна мяняецца, узнікаюць новыя рэсурсы, дапаўняюцца старыя. Умелае выкарыстанне інтэрнэт-крыніц пашырае віды вучэбнай дзейнасці, эканоміць час на пошук неабходнай інфармацыі, робіць адукацыйны працэс больш эфектыўным.

Асноўная мэта вывучэння беларускай мовы на негуманітарных спецыяльнасцях устаноў вышэйшай адукацыі – фарміраванне камунікатыўнай кампетэнцыі [1, с. 77]. Пры дэфіцыце аўдыторных гадзін задача выкладчыка заключаецца ў тым, каб стварыць умовы практычнага авалодання мовай для кожнага студэнта, прапанаваць такія формы працы, якія б дазволілі навучэнцу праявіць уласную актыўнасць. Пры ўсім багацці сайтаў у арсенале кожнага выкладчыка ёсць свой каталог выбраных рэсурсаў. У пералік сайтаў, на якія мы лічым неабходным звярнуць увагу, уваходзяць наступныя: *Беларуская палічка* (<https://knihi.com>), *slounik.org.*, *skarnik.by*, *corpus.by*.

Наўрад ці можна ўявіць вывучэнне мовы без карыстання слоўнікам. На сайце «*Беларуская палічка*» ў раздзеле «Слоўнікі і энцыклапедыі» можна знайсці каля 300 слоўнікаў рознага тыпу: тлумачальныя, дыялектныя, тэрміналагічныя, перакладныя і інш. Слоўнікі падаюцца ў фармаце PDF ці DJVU, такім чынам, чытач мае магчымасць бачыць выданні фактычна ў арыгінальным выглядзе. На сайце выявы старонак пададзены толькі для хуткага азнаямлення. Каб атрымаць лепшую якасць, слоўнікі неабходна спампаваць. PDF файлы можна прагледзець праз Adobe Reader, DJVU файлы – праз DjView. Акрамя слоўнікаў, на сайце «Беларуская палічка» ў раздзеле «Мова» прадстаўлены багаты збор падручнікаў, дапаможнікаў, матэрыялаў канферэнцый, навуковых і даведачных выданняў, дакументаў.

Заўважым, што «Беларуская палічка» – гэта шматпрофільны рэсурс. Тут можна знайсці мноства твораў беларускай мастацкай літаратуры, а таксама беларускамоўныя выданні па гісторыі, паліталогіі, рэлігіязнаўстве, міфалогіі, псіхалогіі, медыцыне, кнігі па кулінарыі, мастацтве, архітэктуры і інш.

Праца па стварэнні беларускага выключна слоўнікавага сайта была распачалася ў 2002 годзе камандай беларускай электроннай

бібліятэкі. На сайце *slounik.org.*, створаным камандай «Беларускай палічкі», сабраны слоўнікі і энцыклапедыі, так ці інакш звязаныя з беларускай мовай і Беларуссю. Энцыклапедычныя даведнікі, спецыялізаваныя тлумачальныя слоўнікі знаходзяцца ў першым раздзеле. Лінгвістычныя слоўнікі (перакладныя, тлумачальныя, арфаграфічныя, фразеалагічныя і інш.) сабраны ў другім раздзеле. Форма падачы матэрыялу на гэтым сайце прынцыпова адрозніваецца ад той, якая выкарыстоўваецца «Беларускай палічкай». Чытач мае справу не з копіяй папяровага выдання, а з электронным варыянтам слоўніка, што значна спрашчае пошук лексем, паколькі слова не трэба шукаць на старонках кнігі, яго проста неабходна ўвесці ў пошукавы радок, і сістэма сама выдаець усю наяўную інфармацыю. Як адзначылі распрацоўшчыкі, інфармацыя з папяровага выдання часцей за ўсё падаецца ў нязменным выглядзе. Аднак у асобных выпадках інтэрнэт-варыянт не заўсёды адпавядае папяроваму, што, як правіла, выклікана немагчымасцю дакладна паўтарыць надрукаванае, цяжкасцю і неапраўданасцю затрат на дакладную перадачу.

Яшчэ адзін выключна слоўнікавы рэсурс – сайт *skarnik.by*. Гэты рэсурс утрымлівае 3 тыпы слоўнікаў: руска-беларускі (107141 слоў), беларуска-рускі (112462 слоў) і тлумачальны (96698 слоў).

Надзвычай карыснай і для выкладчыкаў, і для студэнтаў можа быць бясплатная платформа для апрацоўкі тэкставай і гукавой інфармацыі *Corpus.by*. На ёй сабрана 40 сэрвісаў, якія дапамагаюць у вывучэнні беларускай мовы і не толькі. У прыватнасці, можна праверыць правапіс, упарадкаваць словы па алфавіце, перакласці з рускай мовы на беларускую і наадварот, згенерыраваць спасылкі на публікацыі. Асабліва карысны сэрвіс – агучаны электронны граматычны слоўнік. Тут можна праверыць напісанне любога беларускага слова па ўсіх наяўных слоўніках і праслухаць, як яно гучыць у выкананні сінтэзатара маўлення.

Як бачым, у апошнія гады вучэбная прастора становіцца ўсё больш шырокай, выходзіць за межы аўдыторыі ў віртуальны свет. І безумоўна, гэта трэба выкарыстоўваць для павышэння эфектыўнасці навучання.

Літаратура

1. Русак, В.У. Вывучэнне дысцыпліны «Беларуская мова (прафесійная лексіка)» як фактар аптымізацыі вышэйшай тэхнічнай адукацыі / В.У. Русак // Высшее техническое образование. – 2018. – Т. 2, № 1. – С. 74–79.